

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XORAZM VILOYATI URGANCH SHAHRI
"ARXITEKTURA DAVRI" H/K

**BUYURTMACHI: "O'ZSUVTA'MINOT" AKSIYADORLIK JAMIYATI "SUV TA'MINOTI
VA OQOVA SUV OBYEKTлари QURILISHI BO'YICHA INJINIRING KOMPANIYASI"
UNITAR KORXONASI XORAZM VILOYAT HUDUDiy BOSHQARMASI**

Shartnoma

ISHCHI LOYIHA

Hazorasp tumani Ziyolilar MFY hududida joylashgan «Yangi
O‘zbekiston» massivi uchun ichimlik suvi ta’minoti va
kanalizatsiya tizimlarini qurish (2-bosqich).

KITOB 3

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XORAZM VILOYATI URGANCH SHAHRI
"ARXITEKTURA DAVRI" H/K

**BUYURTMACHI: "O'ZSUVTA'MINOT" AKSIYADORLIK JAMIYATI "SUV
TA'MINOTI VA OQOVA SUV OBYEKTлари QURILISHI BO'YICHA INJINIRING
KOMPANIYASI" UNITAR KORXONASI XORAZM VILOYAT HUDUDİY BOSHQARMASI**

Shartnoma

ISHCHI LOYIHA

**Hazorasp tumani Ziyolilar MFY hududida joylashgan «Yangi
O‘zbekiston» massivi uchun ichimlik suvi ta’minoti va
kanalizatsiya tizimlarini qurish (2-bosqich).**

KITOB 3

Rahbar:

Loyiha bosh muhandisi:

Ijrochi:

Reyimov.X

Reyimov.X

Sa’dullayev.S

Urganch sh. 2026 yil.

MUNDARIJA

1. Loyiha pasporti.

2. TEP

3. Loyiha uchun dastlabki ma'lumotlar.

4. Suv ta'minoti manbai.

5. Loyihalashtirilgan suv ta'minoti.

6. Sanitariya muhofazasi zonasi.

7. Atrof muhitni muhofaza qilish.

8. Texnik xizmat ko'rsatish.

9. Mehnatni muhofaza qilish. Qaydlar va xavfsizlik choralari.

10. Qurilishni tashkil qilish loyihasi.

**1. Loyiha pasporti.
Suv ta'minoti loyihasi**

Hazorasp tumani Ziyolilar MFY hududida joylashgan «Yangi O'zbekiston» massivi uchun ichimlik suvi ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini qurish (2-bosqich).

№	Ko'rsatkichlar nomi	Ko'rsatkichlar
1	Loyiha tashkilotining nomi	"ARXITEKTURA DAVRI" H/K
2	Buyurtmachi nomi	"O'ZSUVTA'MINOT" AKSIYADORLIK JAMIYATI "SUV TA'MINOTI VA OQOVA SUV OBYEKTALARI QURILISHI BO'YICHA INJINIRING KOMPANIYASI" UNITAR KORXONASI XORAZM VILOYAT HUDUDiy BOSHQARMASI
3	Loyiha sanasi	2026 y.
4	Dastur nomi	Tender.
5	Suv ta'minotining maqsadi	Ichimlik suvi va yong'inga qarshi suv ta'minoti
6	Suv ta'minoti manbai	Mavjud tarmoq d=200mm,
7	Qurilish bosqichlari bo'yicha aholi, odamlar, suv iste'moli ko'rsatkichlari	---- inson– 200 l/sut/inson
8	Energiya ta'minoti (ehtiyoj va manba)	"Hududiy elektr tarmoqlari" AJ
9	Suv ta'minotining ishlashi	---- m ³ /sut
10	Suv ta'minoti tarmog'i	Asosiy tarmoq
	GOST 18599-2001 p/e PN6	Ø200 mm – 536.0 m. Ø110 mm – 135.0 m
	Polipropilen quvur PPR PN10	Ø63 mm – 438.0 m
11	O'zi oqar kanalizatsiya. Polietilen, gofrirovka qilingan, ikki qavatli SN8	Ø315 mm – 71.0 m. Ø250 mm – 466,0m. Ø200 mm – 824,0 m.
12	Kuzatish qudug'i (O'zi oqar kanalizatsiya): Cep. 901.09-22.84	Ø1000mm H=1800 mm–19.0 sht. Ø1000mm H=1500 mm–26.0 sht. Ø1000mm H=1200 mm–48.0 sht. Ø1000mm H=900 mm–16.0 sht.
13	Yong'in gidrantlari	GOST 8220-85 H=750mm, D=125mm –9 sht.
14	Suv o'lchash tuguni	Taqdim etilgan.

2. Texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlar va sifat ko'rsatkichlari

№№	Nomlanishi	birlik	Ko'rsatkichi	E.
1	Suv quvurining mahsuldorligi	m ³ /sut	----	
2	Qurilishning tahminiy qiymati	ming.sum	1818470,913	
3	Shu jumladan qurilish montaj ishlari	ming.sum	1517415,649	
4	Qurilish muddati	oy	2	
5	Qurilishning mehnat zichligi	inson/soat	7321,643	
6	Bir kishi uchun tarmoq uzunligi	m	-----	
7	Tarmoqning 1 m narxi.	ming.sum	736,2	
8	Umumiy uzunlik	km	2,470	

3. Исходные данные для проектирования.

Ishchi loyiha: Xorazm viloyati qurilish boshqarmasi tomonidan berilgan 28.07.2026-yildagi 1733-1733220-278653 -sonli ilova, “Xorazm suv ta’minoti” MChJ bo‘limi tomonidan berilgan № T-439 04.06.2026-yildagi texnik shartlar asosida ishlab chiqilgan. Obyektda topografik ishlar “ARXITEKTURA DAVRI” xususiy korxonasi tomonidan amalga oshirildi.

Ob'ekt 1-iqlim zonasida joylashgan. Qish va yozda taxminiy havo harorati 19 o C va + 33 o C. Muzlash chuqurligi – 0,68m.

Hudud seysmik zonaga tegishliligi - 7 ball

Hududdagi tuproqlar sirtidan quyida yotqizilgan tuproq qatlami bilan ifodalanadi.

4. Suv ta'minoti manbai

Manba sifatida mavjud suv tarmoqlari olindi. Ulanish joylarida diametri 200 mm, quvur materiali polietilendir. Bosim - 6,0 atm. O'rnatish chuqurligi - 1,3 m yer yuzasidan.

5. Loyihalashtirilgan suv ta'minoti.

Ayni paytda aholi maishiy ichimlik suvi bilan to'liq ta'minlanmagan. Bularning barchasi aholini GOST 2874-82 “Ichimlik suvi” talablariga javob beradigan ichimlik suvi bilan ta'minlash muammosini keltirib chiqaradi.

1-jadvaldagi suv sarfini hisoblash

№	Nomlanishi	1-bosqich m3/kun 2026y.
1	Aholi	-----
2	Ishlab chiqarish sektori	-
3	Yong'in zahiralarini tiklash	54.0

Ob'ekt uchun umumiy suv iste'moli - ____ m³ / kun. Aholi va ishlab chiqarish ehtiyojlari suv bilan ta'minlanadi GOST 2874-82 «Ichimlik suvi». Maishiy ichimlik suvi olish uchun zarur bo'lgan erkin bosim 10 m.

Tarmoqlar T.P.ga ko'ra, D = 1500 mm bo'lgan prefabrik temir-beton elementlardan tayyorlangan quduqlar bilan jihozlangan. 901-09-11.84. Tarmoqning chuqurligi er yuzasidan trubaning tubiga qadar 1,2-1,3 m. Quvurlar uchun asos qumli, qalinligi 10 sm bo'lgan po'lat quvurlar uchun quvurlarni korroziyadan himoya qilish choralari, mustahkamlangan bitum-kauchuk izolyatsiyasi. Quvurlarni suv bolg'asidan himoya qilish uchun quyidagi choralar ko'riladi: vanalarning sekin yopilishini ta'minlaydigan o'chirish va nazorat qilish vanalarini o'rnatish. Burilish burchaklarida beton to'xtash joylari ta'minlanadi.

6. . Sanitariya muhofazasi zonasi

Suv quvurlarining sanitariya-epidemiologik ishonchliligini ta'minlash uchun sanitariya muhofazasi zonasi ajratilgan. Qurilish maydoni orqali suv quvurini o'rnatish chiziqning kengligi 5 m deb hisoblanadi; Hech qanday ifloslanish manbalari yo'q: poligonlar, qabristonlar, chorva mollari qabristonlari. Suv ta'minoti bo'lmagan joylarda har qanday qurilish taqiqlanadi.

7. Atrof muhitni muhofaza qilish.

Tabiiy muhitning buzilishi suv ta'minoti tarmoqlarini qurishda unumdor tuproq qatlamining ochilishi natijasida yuzaga kelishi mumkin. Shu bois, ko'rib chiqilayotgan obyekt qishloqning mavjud ko'chalari bo'ylab loyihalashtirilgan va atrof-muhitga zarar yetkazmaydi.

8. Texnik xizmat ko'rsatish.

Foydalanish uchun texnik xizmat ko'rsatuvchi xodimlarni saqlash xarajatlari "Xorazm suv ta'minoti" MCHJ tomonidan ta'minlanadi. Operatsion xizmat ko'rsatadi:

- foydalanishning birinchi yilida asosiy inshootlar va binolarning doimiy monitoringini olib borish, foydalanishning ikkinchi yilidan boshlab tasdiqlangan rejalar bo'yicha nazorat qilish; качество воды по нормам;
- belgilangan xarajatlar bo'yicha tuzilmalarning ishonchli va uzluksiz ishlashi;
- baxtsiz hodisalarni imkon qadar tezroq bartaraf etish va ularning oldini olish uchun sabablarini chuqur o'rganish;
- joriy va kapital ta'mirlash ishlarini o'z vaqtida va sifatli bajarish;
- suvning oqishi, yo'qotilishi va noratsional foydalanishga qarshi kurash;

Suv ta'minoti tizimida ishlaydigan xodimlar soni bo'yicha taxminiy ma'lumotlar

№№	Kasbi	Soni	Ish haqi
1	Tarmoqni ta'mirlash ustasi	1	Kelishilgan.shtat. jadval.

Muntazam ta'mirlash ishlarini olib borish va baxtsiz hodisalarni bartaraf etish uchun xizmatdan zarur miqdordagi ishchilar qo'shimcha ravishda jalb qilinadi.

9. Mehnatni muhofaza qilish. Qaydlar va xavfsizlik choralari.

Mehnatni muhofaza qilish choralari suv ta'minoti ob'ektlarida mehnatni muhofaza qilish va mehnatni muhofaza qilish qoidalarida belgilangan darajada ta'minlanadi:

- suv ta'minoti ob'ektlari hududi binolar orasidagi zarur bo'shliqlarni hisobga olgan holda obodonlashtiriladi, kirish yo'llari qattiq qoplama bilan qoplangan.
- ekspluatatsiya bilan shug'ullanadigan ishchilar yordamchi binolar va jihozlar bilan ta'minlangan;
- uzluksiz elektr ta'minoti va texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish ta'minlangan;
- binolar va inshootlar yong'in va portlash xavfi toifalari bo'yicha tasniflanadi;

Bino va inshootlarni yong'in xavfsizligi toifalari bo'yicha tasniflash

№№	Imkoniyatlar	Suv ta'minoti bilan ta'minlash darajasi bo'yicha tuzilmalar toifasi	Sinf javobi. binolar va inshootlar	Yong'inga chidamlilik darajasi
1	Suv ta'minoti tarmoqlari, quduqlar	III	III	Standartlashtirmaydi

10. QURILISHNI TASHKIL QILISH LOYIHASI

Imkoniyatlar

- 10.1. Umumiy ma'lumot.
- 10.2. Qurilishni amalga oshiruvchi qurilish-montaj tashkilotining tuzilishi.
- 10.3. Qurilish muddati
- 10.4. Asosiy qurilish-montaj ishlarini bajarish usullari
- 10.5. Asosiy qurilish mashinalariga bo'lgan talab.
- 10.6. Ishchilar va madaniy xizmatlarga talab.
- 10.7. Qurilishni boshqarish uchun aloqa vositalari.
- 10.8. Qurilishda xavfsizlik choralari.
- 10.9. Yong'inni oldini olish choralari.

10.1. Umumiy ma'lumot

Umumiy tushuntirish xati SNiP 3.01.01-85 "Qurilish tashkiloti" ga muvofiq tuzilgan batafsil dizaynning ajralmas qismi bo'lib, ish hajmini, mashinalar, mexanizmlar va transport vositalariga bo'lgan ehtiyojni joyida hisoblash uchun hisoblangan grafik materiallarni o'z ichiga oladi.

10.2. Qurilishni amalga oshiruvchi qurilish-montaj tashkilotining tarkibi

Ob'ekt qurilishi bosh pudratchi sifatida amalga oshiriladi, uning tarkibiga suv ta'minoti ob'ektlarini kompleks qurilishni amalga oshiruvchi qatlamlar, betonchilar va montajchilar kiradi.

10.3. Qurilish muddati

Qurilish muddati SNiP 1.04.03-85 talablariga muvofiq qabul qilingan. Interpolatsiya usuli yordamida suv ta'minoti qurilishining davomiyligini hisoblaymiz. 5 km me'yorlarda mavjud bo'lgan suv quvurlarining maksimal uzunligidan kelib chiqqan holda, qurilishning davomiyligi SNiP 1.04.01-85 ning 14.15-bandiga muvofiq 5 oy (902-bet 5-kitob). Interpolyatsiya bo'yicha qurilishning davomiyligi quyidagilarga teng bo'ladi:
 $T_{\text{jami}} = 2,470 \times 1.1 \times 1.1 = 2 \text{ oy}$
 koeffitsient qayerda. 1,1-seysmiklik, 1,1-iqlim sharoitlari.

№№	Ko'rsatkichlar nomi	Ko'rsatkichlar
1	Qurilish maydonining nomi va joylashuvi	Hazorasp tumani Ziyolilar MFY hududida joylashgan «Yangi O'zbekiston» massivi uchun ichimlik suvi ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini qurish (2-bosqich).
2	Taxminiy qiymati ming so'm	1818470,913
3	Kuchga kirish sanasi	2026 y.
4	Ob'ekt qurilishining boshlanishi	2026 y.
5	Qurilish muddati	2-oy

Qurilish davrida quyidagi ishlar amalga oshiriladi:

- qurilish ehtiyojlari uchun ishlatiladigan vaqtinchalik inshootlarni o'rnatish
- qurilish uchun hudud va maydonni tayyorlash
- vaqtinchalik yo'llar va saytlar

Bu mavjud doimiy yo'llar, binolar va kommunal xizmatlardan maksimal darajada foydalanish imkonini beradi. Vaqtinchalik binolar va inshootlar asosan yig'ma va mobil ishlatiladi. Qurilish jadvali quyidagi shartlarga asoslanadi:

- qurilish davrlari bo'yicha ajratilgan kapital qo'yilmalarni bir xilda rivojlantirish
- yo'llarni, muhandislik tarmoqlarini zamonaviy qurish va obodonlashtirish ishlarini olib borish orqali foydalanishga topshirilayotgan ob'ektlar uchun normal ish sharoitlarini yaratish;
- moddiy-texnika resurslariga bo'lgan ehtiyojga teng ob'ektlarni o'z vaqtida va tizimli ravishda ishga tushirish.

10.4. Asosiy qurilish-montaj ishlarini bajarish usullari

Tuproq ishlari

Qazish ishlari uchun 0,25 m³ chelakli ekskavatorli ekskavator va 80 ot kuchiga ega D-606 buldozeri 20 sm o'simlik tuprog'ini olib tashlash va xandaqni to'ldirish uchun ishlatiladi. Qazish chuqurlari va xandaqlar uchun joylar er usti suvlari oqimidan himoyalangan bo'lishi kerak. Xandaqlar va chuqurliklar mexanizmlar tomonidan ishlab chiqilgan va tuproqning etishmasligi qo'lda amalga oshiriladi. Quvurlarni ularning bo'g'inlarida o'rnatish va sinovdan o'tkazish qulayligi uchun chuqurlar har bir quvur yoki bo'g'inni yotqizishdan oldin darhol o'rnatiladi.

Chuqurliklar qo'lda ishlab chiqariladi. Quvurlarni yotqizishdan oldin xandaqning pastki qismini yaxshilab tozalash va tekislash kerak po'lat quvurlar avtokran bilan tushiriladi, polietilen quvurlar qo'lda tushiriladi; Tuzilmalarning poydevorini qo'yish va quvurlarni yotqizishdan so'ng, to'ldirish amalga oshiriladi.

Quvurlarni yotqizishdan keyin xandaqlarni to'ldirish 2 bosqichda amalga oshirilishi kerak. Boshida qo'lda yoki mexanizatsiyalashgan asboblarda yordamida tuproqni yaxshilab siqish bilan chuqur va bo'shliqlarni qo'lda to'ldirish kerak. Kelajakda xandaqlarni trubaning ustidagi qalinligi 0,3 m bo'lgan qattiq qo'shimchalarsiz yumshoq tuproq bilan qo'lda to'ldirishingiz kerak. Yakuniy to'ldirish quvurlarni dastlabki sinovdan o'tkazgandan va barcha aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etgandan so'ng, qatlamli tamperli buldozerlar yordamida amalga oshiriladi. Qayta to'ldirgandan so'ng, quvurlarni yakuniy sinovdan o'tkazish amalga oshiriladi. Ortiqcha tuproqning bir qismi buldozer bilan qo'shni hududda tekislanadi, bir qismi esa samosvallarda doimiy chiqindixonalarga olib ketiladi. Qurilish maydonchalarini umumiy rejalashtirish buldozer va qo'lda amalga oshiriladi.

Quvurlarni yotqizish

O'rnatishni boshlashdan oldin quyidagi ishlarni bajarish kerak:

- xandaqni rivojlantirish
- vaqtinchalik yo'llar qurish
- qizil chiziqli bo'ylab profil uzilib qolgan joylarda har 20-30 m dan quvur belgilari bilan xandaqlarda quduqlarni o'rnatish bilan quvur liniyasi chegarasining o'qini yotqizish.

- quvurlarni uch kunlik etkazib berishni quvur liniyasi bo'ylab etkazib berish va joylashtirish, o'rnatish mashinalari va asboblari, uskunalar, moslamalar va boshqa materiallarni etkazib berish.
- Quvurlar quyidagi tartibda yotqiziladi:

- xandaklar tubini, bo'g'inlar uchun chuqurlarning tizmalarini tekislash va tozalash va quduqlar uchun beton asoslarni va quvurlar uchun qum poydevorini o'rnatish
- quvurlarni yotqizish
- prefabrik temir-beton quduqlarni o'rnatish va quduqlarni gidroizolyatsiya qilish
- quvurlarni tuproq bilan to'ldirish
- xlirlash, quvurlarni yuvish
- quvurlarni gidravlik sinovdan o'tkazish tutqichda quvurlarni yotqizish ishlari tugallanganda amalga oshiriladi. Quvur liniyasi qo'shni quduqlar orasidagi uchastkalarda sinovdan o'tkaziladi.

Beton va temir-beton ishlari

Beton joylashtirish joyiga samosvallar orqali yetkaziladi. Binolarda beton aralashmani yotqizish KS-2561K avtokran yordamida amalga oshiriladi, chuqur vibratorlar bilan siqiladi.

Temir-beton konstruksiyalarni mustahkamlash chizmalarga muvofiq ishlab chiqarilishi va o'rnatilishi kerak. Yig'ma-beton buyumlar zavod va beton maydonchalarda tayyorlanadi va tekis transport vositalarida etkazib beriladi. Temir-beton buyumlarni aloqa qilish, harakatlanish, qulash va tashishdan himoya qilish uchun maxsus qurilmalardan foydalanish kerak.

Yig'ma temir-beton buyumlari bo'lgan transport vositalarining tezligi yo'llarning sifatiga qarab soatiga 10-25 km dan oshmasligi kerak. Ehtiyot qismlar avtotransport vositalaridan yuk ko'taruvchi kran tomonidan tushiriladi; Qabul qilingandan so'ng, qismlar konstruksiyalarning poydevor chuqurlariga shunday joylashtiriladiki, o'rnatish davrida kran har bir qismni hech qanday to'siqsiz olib, o'rnatilayotgan strukturaga o'tkazishi mumkin.

10.5. Asosiy qurilish mashinalari va mexanizmlariga talab.

Avtotransport va mobil kompressorlarga bo'lgan ehtiyoj quyida hisoblab chiqilgan. Tuproq qazuvchi mashinalarga bo'lgan ehtiyoj er massalarining ish hajmlari, bajarilgan ishlarning muddati va mashinalarni ishlab chiqarish bo'yicha direktiv yillik me'yorlar bilan belgilanadi. Boshqa mexanizmlarga ham shunday ehtiyoj bor.

№	Nomlanishi	Marka	Xarakteristika	soni
1	Ekskavator	ЭО-3311	У-0,4 м3	1
2	Buldozer	Д-606	80 л.с.	1
3	Elektr to'qmoq	ИЗ-4505	Р-28кГ	3
4	Mobil beton aralashtirgich	СВ-80	У-100л	1
5	Avtomobil krani	КС-2561К	8,3 тн.	1
6	Mobil elektr stantsiyasi	ЖЭС-30	Н-30кВа	1
7	quyuvchi	КР-КМ	Н-30кВа	1
8	Tank yuk mashinasi	АВВ/3,6-53	W-3600л	1
9	Yassi avtomobil	ГАЗ-53А	4тн	1
10	Samosval	ЗИЛ-ММЗ-554	4тн	1
11	Kompressor	КСЭ-3	П-3 м3/час	1
12	Payvandchi	АД-301	Н-40 л/сек	1

10.6. Ishchilar va madaniy xizmatlarga talab

№	Ko'rsatkichlar nomi	Ko'rsatkichlar
1	Bir oydagi ish kunlari soni	22
2	Xodimlarning o'rtacha soni	11
3	Qurilishda band bo'lgan ishchilar soni	8
4	Muhandislar soni	1
5	MNP soni	1
6	Xodimlar soni	1

10.7. Sanitariya va ma'muriy binolarga ehtivoj

№№	Nomlanishi	Standart ko'rsatkich m2 / kishi	Kerak	Vagonlar soni
1	Dush xonasi (dush oldidan)	0,54	5,4	1
2	Yuvish xonasi	0,5	5,0	1
3	Ofis	4	8,0	1
4	Ishchilarni isitish yoki quyosh radiatsiyasidan himoya qilish, ovqatlanish va dam olish uchun xonalar	1	10	1
5	Hojatxona	0,1	1,0	1

Eslatma: 1. Hudud va ofisni hisoblash muhandislar va xodimlar sonidan, qolgan binolar ishchilarning umumiy sonining 70% va boshqa toifadagi ishchilarning 60% dan tuzilgan.

2. TsNIMO MPT Gosstr.R.Uz “Qurilish tashkiloti loyihasini tuzish uchun hisob me'yorlari” bo'yicha standart ko'rsatkichlar qabul qilindi. Sanitariya binolari va o'rnatish inshootlarini ish joyidan 200 m masofada joylashtirish tavsiya etiladi (shu jumladan 100 m dan uzoq bo'lmagan hojatxona, ishchilarni isitish uchun xona 150 m, ichimlik suvi inshootlari 50 m dan oshmasligi kerak (ofis ish joyiga yaqin bo'lishi kerak).

10.8. Qurilishni boshqarish uchun ishlatiladigan aloqa vositalari.

Qurilish-montaj ishlarini tezkor boshqarish, grafik rejalarini bajarish, qurilishni moddiy-texnika resurslari, transport bilan ta'minlash uchun SMU radioaloqa va telefon tarmog'idan foydalanish rejalashtirilgan.

10.9. Qurilishda xavfsizlik choralari.

Ushbu bo'limda qurilish-montaj ishlari uchun asosiy xavfsizlik qoidalari keltirilgan. Qurilish-montaj ishlarini bajarishda siz qurilishda xavfsizlik ko'rsatmalaridan foydalanishingiz kerak.

Ish joylarini tashkil etish ishlarning bajarilishini ta'minlashi kerak, buning uchun uchastkada ishlarni xavfsiz bajarish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqiladi va buyurtmachi va bosh pudratchi tomonidan tasdiqlanadi. Qurilish-montaj tashkiloti qurilish-montaj tashkilotlarining bosh muhandislari tomonidan tasdiqlangan mahalliy sharoitlarni hisobga olgan holda xavfsizlik ko'rsatmalarini ishlab chiqishi kerak. Xavfsizlik va yong'in xavfsizligi choralari rioya qilish va

amalga oshirish uchun javobgarlik muhandis- texnik xodimlarga yuklanadi. Yangi abiturientlar o'tgandan keyin ishlashga ruxsat berilishi mumkin:

- a) xavfsizlik choralari va sanoat sanitariyasi bo'yicha to'liq (umumiy) yo'riqnoma.
- b) to'g'ridan-to'g'ri ish joyida xavfsizlik bo'yicha o'qitish, bu har bir boshqa ishga o'tishda yoki mehnat sharoitlari o'zgarganda ham o'tkazilishi kerak. Integratsiyalashgan guruhlarining ishchilari o'zlari bajaradigan barcha turdagi ishlarning texnikasi bo'yicha ko'rsatmalar va o'qitilishi kerak.

Yo'riqnomaga qo'shimcha ravishda, ishchilar qurilishga kirgan kundan boshlab uch oydan kechiktirmay, tasdiqlangan bobga muvofiq xavfsiz ishlash usullari va texnikasini o'rgatishlari kerak. Qurilish tashkilotlari dasturlari muhandislari. Bitirgandan keyin va har yili ch. Qurilish tashkilotining muhandisi belgilangan ish usuli va usullaridan foydalangan holda ishchilarning bilimlari sinovdan o'tkazilishini, shuningdek test hujjatlarini, ishchilarga sertifikatlar berilishini ta'minlashi kerak.

Doimiy va vaqtinchalik yo'llar, elektr ta'minoti, kranlar, mexanizatsiyalashgan qurilmalar, saqlash joylari, sanitariya inshootlari va boshqa qurilmalarning joylashishi qurilish bosh rejasiga muvofiq bo'lishi kerak.

Yer osti kommunikatsiyalari joylashgan hududda qazish ishlariga faqat ushbu kommunikatsiyalardan foydalanish uchun mas'ul bo'lgan tashkilotlarning yozma ruxsati bilan yo'l qo'yiladi. Ruxsatnomaga qo'shimcha chizmalar asosida tuzilgan kommunikatsiyalarning joylashuvi va chuqurligi ko'rsatilgan reja diagrammasi ilova qilinishi kerak.

Mavjud yer osti kommunikatsiyalarining bevosita yaqinida tuproqni qazish faqat belkuraklar yordamida, o'tkir zarbalarsiz ruxsat etiladi. Ta'sir qiluvchi asboblardan (tirgak, nayza, pnevmatik asboblardan) foydalanish taqiqlanadi. Aholi punktlarining ko'chalarida, kirish yo'laklarida va hovlilarida, shuningdek, odamlar va transport vositalari harakatlanadigan joylarda qurilgan chuqurlar va xandaklar o'rab olinishi kerak. Devorga ogohlantiruvchi eslatmalar va belgilarni o'rnatish, qorong'uda signalli yoritishni o'rnatish kerak. Ish sharoitlari uchun zarur bo'lgan kanallar va xandaqlarni kesib o'tish joylarida (chuqurligi 1 m dan ortiq) balandligi 1 m bo'lgan panjarali kengligi 0,6 m bo'lgan o'tish ko'prigi bo'lishi kerak. Qurilish maydonlarida vaqtinchalik va doimiy elektr inshootlari va tarmoqlarini o'rnatish, ishlatish va ta'mirlashda ushbu qoidalarga qo'shimcha ravishda quyidagi hujjatlarda belgilangan xavfsizlik talablariga rioya qilish majburiydir: PUE, "Iste'molchi elektr inshootlarini texnik ekspluatatsiya qilish qoidalari", "35 kV gacha kuchlanishli havo elektr uzatish liniyalarini ishlatish uchun xavfsizlik qoidalari. va undan yuqori."

10.10 Yong'inni oldini olish choralari.

Qurilish davrida yong'indan himoya qilishni quyidagicha tashkil etish ta'minlanadi. Qurilish boshlanishidan oldin avtomobil yo'llarini umumiy foydalanishdagi yo'llar bilan bog'lash kerak. Ob'ektlarda yong'inga qarshi vositalar, suv bochkalari, chelaklar va boshqa yong'inga qarshi vositalar o'rnatilgan.

Yong'in brigadasi bilan aloqa ta'minlanadi. Qurilish maydonchasida joylashgan sun'iy suv havzalarida kirish joylari va yordamchi korxonalar bo'lishi kerak, qurilayotgan binolarda chekish taqiqlangan belgilar va yong'in xavfsizligi mavzulari bo'yicha plakatlar joylashtirilishi kerak;

Muallif:

Sa'dullayev S.